

Ebeveyn Duygusal Erişilebilirliği ve Sosyal Medya Bağımlılığı: Yalnızlığın Aracı Rolü

Parental Emotional Availability and Social Media Addiction: The Mediating Role of Loneliness

İbrahim Dadandı^{1@}, Fatih Aydın²

ARTICLE INFORMATION:

Received: 27/07/2024

Accepted: 03/11/2024

Published: 03/12/2024

DOI: 10.33710/sduijes.1523519

AUTHOR(S) INFORMATION:

1: Yozgat Bozok University
ORCID: 0000-0003-1503-0272

2: Sivas Cumhuriyet University
ORCID: 0000-0002-7399-1525

@CORRESPONDING AUTHOR:

İbrahim Dadandı,
Yozgat Bozok University,
ibrahimdadandi@gmail.com

TO CITE THIS ARTICLE:

Dadandı, I. & Aydın, F. (2024). Parental emotional availability and social media addiction: The mediating role of loneliness. *SDU International Journal of Educational Studies*, 11(2), 84-97

ÖZET

Sosyal medyanın aşırı ve problemli kullanımı özellikle genç nüfus arasında yaygın bir sorundur. Son araştırmalar bireylerin sosyal medya bağımlılığı eğilimleri ve ebeveynleri ile olan ilişkilerinin niteliği arasındaki anlamlı ilişkilere vurgu yapmasına karşın, bu bağlantıların altında yatan psikolojik mekanizmalar yeterince incelenmemiştir. Bu araştırmanın amacı ebeveyn duygusal erişilebilirliği ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkide yalnızlığın aracı rolünü incelemektir. Bu amaç doğrultusunda 192'si (%58.9) kadın, 134'ü (%41.1) erkek olmak üzere toplam 326 üniversite öğrencisine ulaşılmış ve çevrimiçi anket ile veri toplanmıştır. Veri toplama araçları arasında Kişisel Bilgi Formu, Ebeveyn Duygusal Erişilebilirliği Ölçeği, UCLA Yalnızlık Ölçeği-Kısa Form (ULS-8) ve Bergen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği yer almaktadır. Araştırma verileri Pearson-Momentler Çarpımı Korelasyonu ve Hayes'in Aracılık Analizi prosedürleri takip edilerek analiz edilmiştir. Sonuçlar anne ve baba duygusal erişilebilirliği ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkide yalnızlığın aracı bir rol üstlendiğini göstermiştir. Bu bulgular ebeveynlerin duygusal açıdan erişilebilir olarak algılanmalarının üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerini azaltarak sosyal medya bağımlılığına karşı koruyucu bir faktör olabileceğine işaret etmektedir. Araştırmanın sonuçları, sosyal medya bağımlılığının çözümlenmesinde bireylere, ailelere ve uzmanlara yol gösterici niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: *Ebeveyn duygusal erişilebilirliği, Yalnızlık, Sosyal medya bağımlılığı, Aracılık analizi*

ABSTRACT

Excessive and problematic use of social media is an increasingly common issue, especially among the young population. Although recent research has emphasized significant relationships between individuals' tendencies toward social media addiction and the quality of their relationships with their parents, the psychological mechanisms underlying these connections have not been sufficiently investigated. This study aimed to examine the mediating role of loneliness in the relationship between parental emotional availability and social media addiction. For this purpose, a total of 326 university students, 192 (58.9%) female, and 134 (41.1%) male were reached and data were collected via an online survey. Data collection tools included the Personal Information Form, the Lum Emotional Availability of Parents (LEAP) Scale, the UCLA Loneliness Scale-Short Form (ULS-8), and the Bergen Social Media Addiction Scale. The data were analyzed using the Pearson Product-Moment Correlation and Hayes' Mediation Analysis procedures. The results indicate that loneliness plays a mediating role in the relationship between maternal and paternal emotional availability and social media addiction. These findings indicate that perceiving parents as emotionally available may serve as a protective factor against social media addiction among university students by reducing their levels of loneliness. Results of this study can guide individuals, families, and experts in the analysis of social media addiction.

Keywords: *Parental emotional availability, Loneliness, Social media addiction, Mediation analysis*

JOURNAL INFORMATION:

SDU International Journal of Educational Studies (SDU IJES) is published biannual as an international scholarly, peer-reviewed online journal. In this journal, research articles which reflect the survey with the results and translations that can be considered as a high scientific quality, scientific observation and review articles are published. Teachers, students and scientists who conduct research to the field (e.g. articles on pure sciences or social sciences, mathematics and technology) and in relevant sections of field education (e.g. articles on science education, social science education, mathematics education and technology education) in the

---

education faculties are target group. In this journal, the target group can benefit from qualified scientific studies are published. The publication languages are English and Turkish. Articles submitted the journal should not have been published anywhere else or submitted for publication. Authors have undertaken full responsibility of article's content and consequences. SDU IJES has all of the copyrights of articles submitted to be published.

GİRİŞ

İnternet, günümüzde vazgeçilemez bir araç haline gelmiştir. Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) son yıllarda yapmış olduğu bir araştırmada, internet bağlantısına sahip olan hane sayısının tüm hane sayısına oranı 2012 yılında %47,2 iken, bu oran 2023 yılında %95,5'e yükselmiştir (TÜİK, 2023). Aynı araştırmada, kullanıcıların interneti alışveriş, eğlence ve sosyal medya aracı olarak kullanma eğilimlerinde de ciddi bir artışın olduğu görülmektedir. TÜİK verilerine göre bireyler sosyal medya platformlarına yoğun bir ilgi göstermektedirler. Buna göre bireylerin %84,9'u Whatsapp, %69'u Youtube ve %61,4'ü ise Instagram platformlarını aktif olarak kullanmaktadır (TÜİK, 2023). Ülkemizde sosyal medya platformlarının artan popülerliği, dünyanın diğer kesimleriyle tutarlılık göstermektedir. Avrupa Birliği Komisyonu Eurostat Ofisinin 27 Avrupa ülkesinden elde ettiği veriler, yaşları 16 ila 72 arasında değişmekte olan bireylerden sosyal medyayı kullananların oranının %59.31 olduğunu göstermektedir (Eurostat, 2024).

Bireyler sosyal medyayı yeni insanlar tanımak, sosyalleşmek, aile fertleri, yakınlar ve arkadaşlarla iletişim kurmak (Bowden-Green vd., 2021; Brandtzæg ve Heim, 2009; Nadkarni ve Hofmann, 2012), bilgi edinmek, eğlenmek, vakit geçirmek, can sıkıntısından kurtulmak (Brailovskaia vd., 2020; Whiting ve Williams, 2013), düşüncelerini ifade etmek (Bailey vd., 2020), sorunlarını başkalarıyla paylaşarak destek arayışına girmek (Gere vd., 2020), bilgi ve haber paylaşmak (Thompson vd., 2020), yeteneklerini sergilemek (Lv vd., 2022) ve iş olanaklarını takip etmek (Karaoglu vd., 2022) gibi pek çok amaç için kullanılmaktadır. Bu bakımdan sosyal medya hayatı kolaylaştırabilmekte ve bireylere yeni olanaklar sunabilmektedir. Ancak, sunduğu avantajların gölgesinde kalan, çoğu defa bireylerce fark edilmeyen ve sessizce büyüyen bir tehlike bulunmaktadır: sosyal medya bağımlılığı. Özellikle olumsuz duygulardan kaçmak için sosyal medyaya yönelen bireylerin bu platformlara karşı bağımlılık geliştirme eğilimlerinin arttığına dikkat çekilmektedir (Brailovskaia vd., 2020).

Henüz Zihinsel Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabında tanımlanmış bir bozukluk olmasa da sosyal medya bağımlılığı internet bağımlılığının bir alt türü ya da davranışsal bir bağımlılık olarak değerlendirilmektedir (Dumitrescu vd., 2023). Literatürde, problemleri sosyal medya kullanımı ve bağımlılık yaratan sosyal medya kullanımı ile eş anlamlı olan sosyal medya bağımlılığı kavramının, üzerinde anlaşılması bulunmamaktadır. Ancak, genel hatlarıyla bu kavram, "sosyal medya hakkında aşırı kafa yormak, onu kullanmak üzere yüksek biçimde güdülenmek, onu kullanmaya çok fazla zaman ve enerji ayırmak, bu durumun kişinin sosyal aktiviteleri, kişilerarası ilişkileri, akademik ve mesleki görevleri, sağlığı ve refahı gibi yaşamsal faaliyetlerini aksatacak ve bozacak düzeyde olması" şeklinde tanımlanabilir (Sun ve Zhang, 2021, s. 2). Bu tanımları destekler biçimde, farklı yaş gruplarını hedef alan çok sayıda araştırma, sosyal medya bağımlılığını daha küçük bir sosyal ağ, daha yüksek depresyon ve daha kötü bir akıl sağlığı (Santini vd., 2024), daha yüksek algılanan sosyal yalıtılmışlık (Meshi ve Ellithorpe, 2021), daha fazla akademik erteleme (Kurker ve Surucu, 2024), daha düşük akademik başarı (Zhao, 2023), daha düşük iş performansı (Zivnuska vd., 2019), daha düşük öz-saygı ve yaşam doyumu (Hawi ve Samaha, 2017), daha fazla tükenmişlik (Zivnuska vd., 2019) ve daha fazla intihar düşüncesi (Üzer vd., 2024) ile ilişkilendirilmektedir.

Açıkça anlaşılmaktadır ki sosyal medya bağımlılığı her yaşta bireyler için fiziksel, yaşamsal ve zihinsel sağlığı tehdit eden bir unsurdur. Bu bakımdan, bilhassa henüz yetişme çağındaki kişiler için sosyal medya bağımlılığını önlemek, erkenden tespit edilmesini sağlamak ve tedavi etmek önem arz etmektedir. Buna ek olarak, sosyal medya bağımlılığı ile ilişkili faktörlerin araştırmalarla ortaya çıkarılması, sahada çalışmakta olan uzmanların, bu fenomeni daha iyi anlamalarını sağlayabilir ve vaka formülasyonlarını

geliştirmelerine katkıda bulunabilir. Bu doğrultuda, sosyal medya bağımlılığının ortaya çıkmasına neden olabilecek faktörlerin tespit edilmesi gereklidir. Gençlerin sosyal medya ile aşırı ve problemlili meşguliyeti birçok faktörle ilişkili olsa da aile dinamikleri ve ebeveynleri ile olan ilişkilerinin niteliği bu süreçte belirleyici bir rol oynayabilir. Bu bağlamda üzerinde durulan faktörlerden biri de ebeveynlerin duygusal erişilebilirliğidir.

Ebeveyn duygusal erişilebilirliği, birincil bakım verenlerin çocuklarına karşı ne kadar hızlı duyarlı tepkiler verdikleri ve onlara karşı nasıl davrandıkları ile ilgilidir (Lum ve Phares, 2005). Duygusal erişilebilirliği yüksek olan ebeveynleri tanımlayan dört özellikten bahsedilmektedir: duyarlılık, yapılandırma, müdahaleci olmama, düşmanlık yapmama. *Duyarlılık* ebeveynin çocukla sağlıklı ve olumlu bir ilişki kurma ve sürdürmeye yönelik davranış ve duygularını; *yapılandırma* ebeveynin çocuğun yaşına uygun olan özerkliği algılaması ve öğrenmesini destekleyecek davranışlarını; *müdahaleci olmama* ebeveynin çocuğun önderliğine uyum sağlaması ve onu fiziksel ve sözel olarak bölmemesini; *düşmanlık yapmama* ebeveynin olumsuz duygularını düzenlemesi ve onları çocuğa karşı ifade etmemesini içermektedir (Eskola vd., 2024).

Trumello ve diğerleri (2021) ebeveynlerin duygusal olarak erişilebilir olmasının çocuklarına daha istikrarlı ve güvenli bir ortam sunacağı ve böylece internet bağımlılığı gibi riskli davranışlardan onları koruyacağını vurgulamaktadır. Birincil bakım verenlerin duygusal olarak erişilebilir olmaları, gelişmekte olan bireylerin kendilerini ebeveynlere daha kolay açmalarına, daha iyi bir destek almalarına, daha sağlıklı iletişim kurmalarına, daha fazla doyum veren bir aile hayatı yaşamalarına ve riskli davranışlardan uzak kalmalarına yardım edebilir. Bunun tam tersi düşünüldüğünde, duygusal olarak erişilebilir olmayan ebeveynlere sahip olan çocuklar, anne ve babalarıyla yakınlığa dayanmayan ilişkilerinden uzak kalmayı tercih edebilir, sorunlarını onlarla paylaşmaktansa tek başlarına çözmeye çalışabilir, sosyal destek ihtiyacını başkalarından sağlamaya çalışabilir ve onların gözetiminde olmadıkları için psikolojik iyi oluşlarını zedeleyen davranışlara daha çok yönebilirler. Nitekim, Karaer ve Akdemir (2019) internet bağımlılığı olan ergenlerin anne-babalarından daha az sosyal destek gördüklerini ve anne-babalarının duygusal erişilebilirlerinin daha düşük olduğunu altını çizmektedir. Benzer bir tablo, lisansüstü eğitime uyum sağlama, romantik ilişkiye adım atma, gelecek beklentileri ve planlaması yapma, akademik başarı elde etme ve bir iş imkânı bulma gibi farklı sorunlarla karşı karşıya olan üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları için de geçerli olabilir.

Yalnızlığın Aracı Rolü

Ebeveynlerin duygusal olarak erişilebilir olmamaları, çocuklarının önemli bir sosyal destek kaynağından yoksun kalmaları anlamına gelmektedir. Öyle ki, araştırmacılar anne ve babaların duygusal olarak erişilebilir olmalarının, çocukların akranlarıyla daha az çatışmaya girmeleriyle bağlantılı olduğunu, yani çocuk-ebeveyn ilişkisinin çevredeki diğer önemli kişilere genellendiğini belirtmektedir (Leiberman vd., 1999). Bu bağlamda, bireyler ebeveynleriyle yakınlığa dayanan ilişkilerini kaybedebilir ve kendilerini yalnız hissedebilirler. Nitekim, Christopherson ve Conner (2012) ebeveyn erişilebilirliği ile karakterize olan ebeveynlere bağlanmanın yalnızlık duygusunu yatıştırdığı ve böylece riskli davranışları önleyici bir rol üstlenebileceğine işaret etmektedirler. Benzer şekilde, ebeveyn-çocuk ilişkisini zedeleyici bir davranış olan sosyotelizmin, çocuklarda yalnızlığa ve sosyal medya bağımlılığına neden olabileceğine dikkat çekilmektedir (Wang vd., 2022). Bu bakımdan, üniversite öğrencilerinde yalnızlığın ebeveynlerin erişilebilirliği ile sosyal medya bağımlılığı arasında aracı bir rol üstlenebileceği düşünülebilir.

Mevcut Araştırma

Bu araştırmada, üniversite eğitimine devam eden bireylerin ebeveyn erişilebilirliği ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkide yalnızlığın aracı rolünün test edilmesi amaçlanmaktadır. Ebeveyn duygusal

erişilebilirliği, anne ve baba için ayrı olarak değerlendirildiğinden, yalnızlığın aracı rolü anne veya baba erişilebilirliğini temel alan iki ayrı model üzerinden sınanmıştır. Aşağıda sunulan hipotezler her iki model için de test edilmiştir.

H1. Ebeveyn duygusal erişilebilirliği sosyal medya bağımlılığını yordamaktadır.

H2. Ebeveyn duygusal erişilebilirliği yalnızlığı yordamaktadır.

H3. Yalnızlık sosyal medya bağımlılığını yordamaktadır.

H4. Yalnızlık, ebeveyn duygusal erişilebilirliği ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkide aracı rolü üstlenmektedir.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 192'si (%58.9) kadın, 134'ü (%41.1) erkek olmak üzere toplam 326 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubunun 58'i (%17.8) 1. sınıf, 94'ü (%28.8) 2. sınıf, 110'u (%33.7) 3. sınıf, 64'ü (%19.6) ise son sınıf öğrencisidir. Katılımcıların yaş ortalaması 20.71 (± 2.07), yaş aralığı ise 18-33'tür. Çalışmaya katılan öğrenciler günlük ortalama sosyal medya kullanım sürelerini 4 (± 1.60) saat olarak beyan etmişlerdir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından geliştirilen bu form ile katılımcıların demografik bilgileri elde edilmiştir. Form içerisinde yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi ve günlük sosyal medya kullanımlarını belirlemek için dört soru yer almaktadır.

Ebeveyn Duygusal Erişilebilirliği Ölçeği

Lum ve Phares (2005) tarafından geliştirilen Ebeveyn Duygusal Erişilebilirliği Ölçeği, Gökçe (2013) tarafından Türk kültürüne uyarlanmıştır. Ebeveynlerin duygusal açıdan ne düzeyde erişilebilir olarak algılandığı ölçmeyi amaçlamaktadır. Katılımcılardan her maddeyi altı dereceli Likert tipi bir ölçek üzerinde anneleri ve babaları için ayrı ayrı 1 ile 6 arasında derecelendirmeleri istenmektedir. Ölçekten elde edilebilecek puanlar anne ve baba formları için 15 ile 90 arasında değişmektedir. Yüksek puanlar ebeveynlerin duygusal açıdan daha erişilebilir olarak algılandığını ifade eder. Uyarlama çalışması sonucunda ölçeğin Türkçe formunun tek faktörlü bir yapı gösterdiği belirlenmiştir. Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları anne formu için .95, baba formu için .97 bulunurken madde test korelasyonlarının ise anne formu için .65 ile .85 baba formu için ise .76 ile .86 arasında değiştiği belirlenmiştir (Gökçe, 2013). Bu çalışmada Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları anne formu için .97, baba formu için ise .98 olarak bulunmuştur.

UCLA Yalnızlık Ölçeği-Kısa Form (ULS-8):

Yalnızlık değişkeni UCLA Yalnızlık Ölçeği-Kısa Formu (Hays & DiMatteo, 1987) kullanılarak değerlendirilmiştir. Ölçeğin orijinal formu tek boyuttan oluşmakta ve 8 maddeyi içermektedir. Bununla birlikte Türkçe uyarlama çalışmasında ölçek maddelerinden biri uygun psikometrik özellikler sergilemediğinden dolayı çıkarılmış, ölçeğin Türkçe formu tek boyutu ölçen 7 maddeden oluşmuştur

(Yıldız ve Duy, 2014). Katılımcılardan her maddeyi dört dereceli Likert tipi bir ölçek üzerinde 1 ile 4 arasında derecelendirmesi istenir. Ölçeğin Türkçe formundan elde edilebilecek toplam puan 7 ile 28 arasında değişmektedir. Yüksek puanlar algılanan yalnızlık düzeyinin arttığı anlamına gelmektedir. Türkçe form için Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .74, test tekrar test güvenilirliği ise .84 olarak bildirilmiştir (Yıldız ve Duy, 2014). Bu çalışmada Cronbach alfa iç tutarlık değeri .82 olarak bulunmuştur.

Bergen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği

Andreassen ve arkadaşları (2016) tarafından Bergen Facebook Bağımlılığı Ölçeğinden (Andreassen ve diğ., 2012) uyarlanmıştır. Ölçek tek boyutlu olup toplam 6 maddeyi içermektedir. Katılımcılar her maddeyi beş dereceli Likert tipi bir ölçek üzerinde 1 ile 5 arasında derecelendirmektedir. Dolayısıyla ölçeğin toplam puanı 5 ile 30 arasında değişmekte olup, yüksek puanlar sosyal medya bağımlılığına daha yüksek düzeyde bir eğilimi ifade etmektedir. Demirci (2019) tarafından Türk kültürüne adaptasyonu gerçekleştirilen ölçeğin güçlü psikometrik özellikler sergilediği belirlenmiştir. Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .82, test tekrar test güvenilirliği ise .83 olarak bildirilmiştir. Bu çalışmada Cronbach alfa iç tutarlık değerinin .82 olduğu belirlenmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın verileri internet tabanlı bir uygulama aracılığıyla çevrim içi olarak toplanmıştır. Veri toplama sürecinde öncelikle ölçek maddeleri araştırmacılar tarafından çevrim içi platforma yüklenmiş, ardından katılım linki e-posta yoluyla öğrencilere iletilmiştir. Araştırmaya dahil edilme kriterleri en az 18 yaşında olmak ve en az bir sosyal medya platformunda üyesi bulunmak olarak belirlenmiştir. Anket formu katılımcıların onay vermeden ölçek maddelerini görmesine izin vermeyen bir onay sayfasını içermektedir. Bu düzenleme bütün katılımcıların çalışmanın amaçları, verilerin gizliliği ve araştırmadan çekilme hakları hakkında bilgilendirildiklerini ve çalışmaya gönüllü bir şekilde katıldıklarını garantilemek amacıyla tasarlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS 26.0 istatistik paket programı ile analiz edilmiştir. İlk olarak araştırma değişkenlerine ilişkin ortalama, standart sapma, çarpıklık, basıklık ve Pearson'un korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Yalnızlığın ebeveyn duygusal erişilebilirliği ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki aracılık rolü SPSS programına entegre işleyen PROCESS makro (Model 4) kullanılarak aracılık testi ile incelenmiştir. Sıradan en küçük kareler modeli ve bootstrap (yeniden örnekleme) yöntemine dayalı olan bu yöntem geleneksel üç aşamalı yöntemden daha büyük bir istatistiksel güce sahip olduğu için tercih edilmiştir (Preacher ve Hayes, 2008). Son olarak dolaylı etkilerin istatistiksel anlamlılığını incelemek için %95 güven aralığında 5000 bootstrap örnekleme ile bir bootstrapping prosedürü uygulanmıştır. Güven aralığının alt ve üst limitlerinin sıfır değerini kapsamaması dolaylı etkilerin istatistiksel açıdan anlamlı olduğu şeklinde yorumlanmıştır (Hayes, 2009).

BULGULAR

Ön Bulgular

Araştırma değişkenlerine ilişkin ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri ile korelasyon katsayıları Tablo 1'de sunulmuştur. Korelasyon analizi sonucunda sosyal medya bağımlılığı ile anne

duygusal erişilebilirliği ($r = -.227, p < .001$), baba duygusal erişilebilirliği ($r = -.163, p < .001$) ve yalnızlık ($r = -.296, p < .001$) düşük düzeyde olumsuz yönde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Anne duygusal erişilebilirliği ile baba duygusal erişilebilirliği arasında pozitif ($r = .467, p < .001$), yalnızlık arasında ise negatif ($r = -.319, p < .001$) yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Benzer şekilde, baba duygusal erişilebilirliği ile yalnızlık arasında olumsuz bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r = -.292, p < .001$).

Tablo 1. Tanımlayıcı istatistikler ve ikili korelasyonlar

	X	SS	Çarpıklık	Basıklık	1	2	3	4
1. ADE	72.739	18.902	-1.039	.040	.97 ^a			
2. BDE	65.067	23.224	-.677	-.790	.467 ^{***}	.98 ^a		
3. Yalnızlık	13.604	4.856	.705	-.180	-.319 ^{***}	-.292 ^{***}	.82 ^a	
4. SMB	17.362	5.872	.067	.593	-.227 ^{***}	-.163 ^{***}	-.296 ^{***}	.82 ^a

*** $p < .001$; ^a Cronbach Alpha iç tutarlılık değeri; ADE: Anne duygusal erişilebilirliği; BDE: Baba duygusal erişilebilirliği; SMB: Sosyal medya bağımlılığı

Aracılık Analizine İlişkin Bulgular

Ebeveyn psikolojik kontrolü ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkide yalnızlığın aracılık rolünü incelemek için %95 güven aralığında 5,000 yeniden örneklemlili bootstrapping prosedürü kullanılarak iki aracılık modeli test edilmiştir. Aracılık modeli A'da anne duygusal erişilebilirliği bağımsız, sosyal medya bağımlılığı bağımlı, yalnızlık ise aracı değişkenler olarak tanımlanmıştır. Sonuçların özetlendiği Tablo 2'de görüldüğü üzere anne duygusal erişilebilirliği tek yordayıcı olarak tanımlandığı toplam etki modelinde (Model 1) sosyal medya bağımlılığını anlamlı düzeyde açıklamıştır ($B = -.070, p < .001, \%95 \text{ GA } [-.103, -.037]$). Bunun yanı sıra yalnızlığı da anlamlı düzeyde yordamıştır ($B = -.087, p < .001, \%95 \text{ GA } [-.116, -.059]$). Yalnızlığın yordayıcı değişken olarak dahil edildiği aracılık modelinde ise (Model 3) anne duygusal erişilebilirliğinin sosyal medya bağımlılığı üzerindeki yordayıcı direkt etkisi anlamlı kalmasına karşın bir miktar azalmıştır ($B = -.046, p < .01, \%95 \text{ GA } [-.080, -.012]$). Ayrıca yalnızlık da sosyal medya bağımlılığını anlamlı düzeyde açıklamıştır ($B = .282, p < .001, \%95 \text{ GA } [.158, .406]$). Bootstrapping analizi sonucu anne duygusal erişilebilirliğinin sosyal medya bağımlılığı üzerinde yalnızlık aracılığıyla olan dolaylı etki katsayısının $-.025$ (BootSH = $.007, \%95 \text{ GA } [-.040, -.012]$) olduğunu göstermiştir. Güven aralığının alt ve üst limitlerinin sıfırı kapsamaması bu etkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla anne duygusal erişilebilirliğinin sosyal medya bağımlılığı üzerindeki toplam etkisinin yaklaşık %36'sı yalnızlık aracılığıyla dolaylı olarak gerçekleşmektedir. Birlikte değerlendirildiğinde bu sonuçlar yalnızlığın anne duygusal erişilebilirliği ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkide kısmi aracılık rolü oynadığına işaret etmektedir.

Tablo 2. Aracılık modeli A'ya ilişkin analiz sonuçları

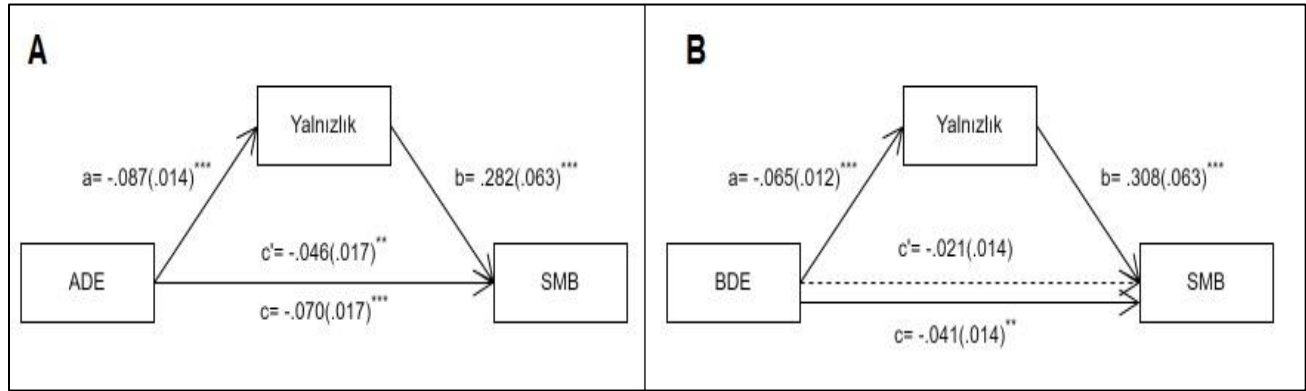
Sonuç Değişkeni	Yordayıcı Değişkenler	R	R ²	F	B	SH	%95 GA		t
							AL	ÜL	
Model 1 (SMB)	Sabit	.227	.051	17.594	22.490	1.263	20.005	24.975	17.805 ^{***}
	ADE				-.070	.017	-.103	-.037	-4.195 ^{***}
Model 2 (Yalnızlık)	Sabit	.319	.102	36.783	22.334	1.083	20.203	24.465	20.619 ^{***}
	ADE				-.087	.014	-.116	-.059	-6.065 ^{***}
Model 3 (SMB)	Sabit	.327	.107	19.344	16.192	1.866	12.520	19.865	8.674 ^{***}
	ADE				-.046	.017	-.080	-.012	-2.660 ^{**}
	Yalnızlık				.282	.063	.158	.406	4.478 ^{***}

*** $p < .001$, ** $p < .01$

İkinci aracılık modeli olan model B’de baba duygusal erişilebilirliği bağımsız, sosyal medya bağımlılığı bağımlı, yalnızlık ise aracı değişken olarak tanımlanmıştır. Sonuçların özetlendiği Tablo 3’te görüldüğü üzere baba duygusal erişilebilirliği hem yalnızlığı ($B = -.065, p < .001, \%95 \text{ GA } [-.088, -.041]$) hem de sosyal medya bağımlılığını ($B = -.041, p < .01, \%95 \text{ GA } [-.068, -.014]$) anlamlı düzeyde açıklamıştır. Yalnızlık aracı değişken olarak modele dahil edildiğinde, baba duygusal erişilebilirliğinin sosyal medya bağımlılığı üzerindeki direkt etkisi anlamsız hale gelmiştir ($B = -.021, p > .05, \%95 \text{ GA } [-.048, .006]$). Bununla birlikte yalnızlık sosyal medya bağımlılığını anlamlı düzeyde yordamıştır ($B = .308, p < .001, \%95 \text{ GA } [.184, .431]$). Bootstrapping analizi sonuçları baba duygusal erişilebilirliğinin sosyal medya bağımlılığı üzerinde yalnızlık yoluyla olan dolaylı etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermiştir ($B = -.020, \text{BootSH} = .006, \%95 \text{ GA } [-.032, -.010]$). Bu sonuçlar baba duygusal erişilebilirliğinin sosyal medya üzerindeki toplam etkisinin yaklaşık %49’unun yalnızlık üzerinden dolaylı olarak gerçekleştiğini ve yalnızlığın bu ilişkide tam aracılık rolü üstlendiğine işaret etmektedir.

Tablo 3. Aracılık Modeli B’ye ilişkin analiz sonuçları

Sonuç Değişkeni	Yordayıcı Değişkenler	R	R ²	F	B	SH	%95 GA		t
							AL	ÜL	
Model 1 (SMB)	Sabit	.162	.026	8.789	20.036	.957	18.152	21.919	20.926***
	BDE				-.041	.014	-.068	-.014	-2.964**
Model 2 (Yalnızlık)	Sabit	.292	.085	30.264	20.213	.817	18.604	21.822	24.717***
	BDE				-.065	.012	-.088	-.041	-5.501***
Model 3 (SMB)	Sabit	.306	.094	16.704	13.812	1.571	10.720	16.904	8.788***
	BDE				-.021	.014	-.048	.006	-1.502
	Yalnızlık				.308	.063	.184	.431	4.898***

Şekil 1. Aracılık modeli A ve aracılık modeli B

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada elde edilen bulgular, ebeveyn duygusal erişilebilirliğinin sosyal medya bağımlılığını anlamlı olarak yordadığını göstermektedir. Standartlaştırılmış regresyon katsayısı negatif olduğundan, ebeveyn duygusal erişilebilirliğinin üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığını yatıştırıcı bir rol oynadığı söylenebilir. Nitekim, Bianchi ve diğerleri (2019) ebeveynlerin erişilebilir olmasının ergenleri cinsel yazışma (sexting) gibi çevrimiçi riskli davranışlardan koruyacağını işaret etmektedir. Bunun aksine, Bloeman ve diğerleri (2020) ebeveynlerin erişilebilir olmamasının, çocuklarının ebeveynlerinden almaları gereken sosyal desteği ve yakınlık ihtiyacını, sosyal medya aracılığıyla başka insanlarla etkileşim kurarak karşılamaya çalışabileceklerini ve bu durumun daha problemler sosyal medya kullanımına neden olabileceğini belirtmektedir. Bu doğrultuda, ebeveynlerin duygusal olarak erişilebilir olmasının,

çocuklarıyla ilişkilerini güçlendirebileceği; bu ilişkiyi yakınlığa, anlayışa ve paylaşmaya dayalı nitelikli bir hale getirebileceği, böyle bir ilişkide çocukların ebeveynlerine sorunlarını açıp çözüm arayabilecekleri ve sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını doyuma kavuşturabilecekleri düşünülebilir. Böylece onları sosyal medyayı aşırı kullanmaya yönlendiren güdülerini zayıflayabilir ve kontrol altına alınabilir. Üniversite çağındaki bireyler için de ebeveynlerinin erişilebilir olduğu bir aile ortamı, onları sanal dünya üzerinden kuracakları ilişkilerden ziyade doyum elde ettikleri gerçek ilişkilere yöneltebilir.

Anne duygusal erişilebilirliğinin yordayıcılığı hem tek başına hem de aracı değişken olan yalnızlığın regresyon modeline eklenmesiyle anlamlılığını korumakta iken; baba duygusal erişilebilirliğinin yordayıcılığı yalnızlığın eklenmesiyle birlikte anlamlılığını kaybetmektedir. Bu durum, annelerin babalara göre daha fazla duygusal olarak erişilebilir olmasına ilişkin araştırma bulgularıyla açıklanabilir (Bergmann vd., 2012; Lovas vd., 2005). Ebeveyn duygusal erişilebilirliği ile bebeğin duygusal gelişimi konusunda yapılan bir çalışmada, Volling ve diğerleri (2002) annelerin babalara göre daha fazla duygusal erişilebilir olduğunu, bu nedenle bebeklerin babalarına göre annelerine daha çok dikkat ettikleri, anne duygusal erişilebilirliğinin bebeğin duygusal yeterliliklerini ve bağlanmasıyla ilişkili olduğunu belirtmektedirler. Bu bağlamda, anneler babalara göre daha fazla erişilebilir oldukları için, çocuklarıyla daha yakın ve nitelikli ilişkiler kurabilirler. Bu ilişki çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik boyunca benzer bir örüntü izleyebilir. Böylelikle, anne duygusal erişilebilirliği üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı gibi riskli çevrimiçi davranışlarını azaltmada daha güçlü bir rol oynayabilirler.

Araştırmada elde edilen bulgulardan bir diğerine göre anne ve babanın duygusal erişilebilirliği üniversite öğrencilerinin yalnızlıklarını yordamaktadır. Standartlaştırılmış regresyon katsayıları dikkate alındığında ebeveynlerin duygusal erişilebilirliği yalnızlığı azaltıcı bir rol oynamaktadır. Nitekim, Milan ve diğerleri (2012) anne duygusal erişilebilirliğinin, içerisinde yalnızlığın da yer aldığı içselleştirme belirtilerinde artışa neden olabileceğini belirtmektedir. Benzer şekilde, Özdoğan (2021) üniversite öğrencilerinde anne ve baba duygusal erişilebilirliğinin yalnızlığı yatıştıran bir etkiye sahip olduğunu belirtmektedir. Ebeveynlerin duygusal erişilebilir olması, çocuklarıyla iletişimlerinin niteliğini belirleyecek bir dizi faktörle ilişkilidir. Ebeveynlerin duygusal olarak erişilebilir olması, daha fazla anne-babalık davranışları göstermeleri, daha yüksek bir farkındalıkla anne-babalıkta bulunmaları, çocuklarda ebeveynlerine karşı bağlanma ve dışsallaştırma ve içselleştirme davranışlarında iyileşmeler ile bağlantılıdır (Benton vd., 2019; Kohlhoff vd., 2020). Böyle bir ebeveyn-çocuk ilişkisi, bireyleri yaşam boyu destekleyen, onlara yalnız olmadıklarını hissettiren bir unsur olabilir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, üniversite öğrencilerinin yalnızlıkları sosyal medya bağımlılıklarını yordamaktadır ve bu riskli çevrimiçi yönelimi artırıcı bir etkiye sahiptir. Hatırı sayılır miktarda çalışma, yalnızlık ile sosyal medya bağımlılığının yakından ilişkili olduğunu göstermektedir (Önder, 2019; Uyaroglu vd., 2022; Turhan Gürbüz vd., 2021). Bireylerin aileleriyle etkileşimleri nitelikli olmadığında, yani onlara yeterli bir sosyal destek sağlamadığında kendilerini yalnız ve kimsesiz hissedebilirler. Eksikliğini hissettikleri sosyal desteği ve ailelerinin karşılması gereken psikolojik ihtiyaçlarını sosyal medya sitelerinin sağladığı sanal etkileşimlerde arayabilirler. Bu arayış, zamanla daha problemlili bir hale gelebilir. Lin ve diğerleri (2023) ergenlerde yalnızlığın ebeveynlerinden sosyal destek görme ile sosyal medya bağımlılığı arasında aracı rol üstlendiğini ifade etmektedir. Öyle ki, yalnızlık sosyal medya bağımlılığını arttıran bir etkiye sahiptir. Ancak, tıpkı bu çalışmada bulgularında yer aldığı üzere, ebeveynlere ait olumlu bir etken olan ebeveyn sosyal desteği yalnızlığı azaltıcı bir rol üstlendiği için sosyal medya bağımlılığını da yatıştırmaktadır.

Son olarak, bu çalışmada elde edilen önemli bir bulgu, yalnızlığın ebeveyn duygusal erişilebilirliği ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki aracı rolüdür. Farklı çalışmalarda, ebeveyn-çocuk arasındaki etkileşiminin doğası ve niteliğini belirleyen faktörlerin sosyal medya bağımlılığını yordadığı ve bu ilişkide yalnızlığın aracı rolü üstlendiği görülmektedir (He vd., 2021; Lin vd., 2023). Örneğin, He ve diğerleri (2021) ergen örneklemiyle yürüttükleri araştırmalarında, ebeveynler arasındaki çatışma ile sosyal medya

bağımlılığı arasındaki ilişkide yalnızlığın aracı rolü üstlendiğini belirtmektedirler. Başka bir deyişle, ebeveynlerin aralarında yaşadıkları çatışmalar, ergenlerin yalnız hissetmelerine ve daha aşırı sosyal medyaya kullanımında bulunmalarına yol açabilir. Bu çalışmada incelenen ebeveyn duygusal erişilebilirliği ise, ebeveyn çatışmasının aksine, ebeveyn-çocuk etkileşimini güçlendiren bir faktördür. Bu bağlamda, üniversite eğitimi alan bireyler ebeveynlerini duygusal olarak erişilebilir buldukça daha az yalnız hissedebilirler ve problemleri sosyal medya kullanımlarını azaltabilirler.

Sınırlılıklar ve Öneriler

Bu araştırma sosyal medya bağımlılığı tehlikesiyle karşı karşıya olan bireylere, ailelerine ve uzmanlara önemli bilgiler sunmaktadır. Ancak, araştırma sonuçları yorumlanırken okuyucuların dikkate almaları gereken bazı sınırlılıklar da yer almaktadır. İlk olarak, bu çalışmada kesitsel bir veri üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir. Nedensel bağlantıları daha yakından inceleyebilmekte adına, boylamsal veya zaman-serilerine dayalı veriler üzerinde incelemelerin yapılması önerilebilir. İkinci olarak, bu çalışmada sadece Türkiye’de yaşayan üniversite öğrencilerine erişilmiştir. Farklı kültürlerde ebeveyn duygusal erişilebilirliği, yalnızlık ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkiler mevcut çalışma grubu ile eş yönde olmayabilir. Nitekim, daha yüksek düzeyde bireyci ya da toplumcu kültürlerde ebeveyn-çocuk etkileşiminin içerdiği dinamikler çeşitlilik arz edebilmektedir. Üçüncü olarak, bu çalışmada üniversite öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn duygusal erişilebilirleri incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinin algıları ile ebeveynlerin gerçekte erişilebilirleri birbiriyle uyuşmuyor olabilir. Böyle bir durumda, üniversite öğrencilerinin algılarını yönlendiren bilişsel, duygusal, davranışsal ve kişiliğe dayalı diğer süreçlerin de göz önünde tutulmasına ihtiyaç olabilir. Son olarak, bu çalışma nicel bir desende tasarlanmıştır. Konuyla ilgili nitel araştırmalar, araştırma değişkenleri arasındaki ilişkileri ve bu ilişkilerin altında yatan dinamikleri daha kapsamlı bir şekilde anlamaya yardımcı olabilir.

Araştırmanın sonuçlarına dayanarak, ebeveynlerin duygusal erişilebilirliğinin üniversite öğrencisi örneğinde yalnızlık ve sosyal medya bağımlılığı gibi riskli davranışlarla bağlantılı olduğu, bu nedenle ebeveynlerin gelişim çağındaki çocuk, ergen ve yetişkinliğe adım atan evlatlarına karşı duyarlılığa ve ilgiye karşı bir tutum sergilemeleri önerilebilir. Ebeveynlerin yakınlığa dayalı davranışları ve etkili iletişimleri çocukların ileriki yaşlarda riskli davranışları yönelmelerini önleyebilir. Benzer şekilde, kendilerinde sosyal medya bağımlılığı olduğundan şüphelenen bireyler, aileleriyle ve akranlarıyla duygusal bağlarını kuvvetlendirmeye odaklanabilir, sosyal destek kaynaklarını güçlendirebilir ve böylece sosyal medyaya karşı problemleri kullanımlarını azaltabilirler. Son olarak, uzmanlar kendilerine gelen vakalarla ilgili ön değerlendirme yaparken ve formülasyonlarını güncellerken, sosyal medya bağımlılığının bir yordayıcısı olarak ebeveyn duygusal erişilebilirliğini araştırabilir ve bu doğrultuda müdahalelerini planlayabilirler.

KAYNAKLAR

- Andreassen, C. S., Billieux, J., Griffiths, M. D., Kuss, D. J., Demetrovics, Z., Mazzoni, E., & Pallesen, S. (2016). The relationship between addictive use of social media and video games and symptoms of psychiatric disorders: A large-scale cross-sectional study. *Psychology of Addictive Behaviors, 30*(2), 252–262. <http://doi.org/10.1037/ad0000160>
- Andreassen, C. S., Torsheim, T., Brunborg, G. S., & Pallesen, S. (2012). Development of a Facebook Addiction Scale. *Psychological Reports, 110*(2), 501-517. <https://doi.org/10.2466/02.09.18.PR0.110.2.501-517>
- Bailey, E. R., Matz, S. C., Youyou, W., & Iyengar, S. S. (2020). Authentic self-expression on social media is associated with greater subjective well-being. *Nature Communications, 11*(1), 1-9. <https://doi.org/10.1038/s41467-020-18539-w>
- Baltacı, Ö. (2019). The predictive relationships between the social media addiction and social anxiety, loneliness, and happiness. *International Journal of Progressive Education, 15*(4), 73-82. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1224299>

- Benton, J., Coatsworth, D., & Biringen, Z. (2019). Examining the association between emotional availability and mindful parenting. *Journal of Child and Family Studies*, 28, 1650-1663. <https://doi.org/10.1007/s10826-019-01384-x>
- Bergmann, S., Wendt, V., von Klitzing, K., & Klein, A. M. (2012). Emotional availability of father-child dyads versus mother-child dyads in children aged 0-3 years. *Family Science*, 3(3-4), 145-154. <https://doi.org/10.1080/19424620.2012.779422>
- Bianchi, D., Morelli, M., Baiocco, R., Cattellino, E., Laghi, F., & Chirumbolo, A. (2019). Family functioning patterns predict teenage girls' sexting. *International Journal of Behavioral Development*, 43(6), 507-514. <https://doi.org/10.1177/0165025419873037>
- Bloemen, N., & De Coninck, D. (2020). Social media and fear of missing out in adolescents: The role of family characteristics. *Social Media+ Society*, 6(4), 2056305120965517. <https://doi.org/10.1177/2056305120965517>
- Bowden-Green, T., Hinds, J., & Joinson, A. (2021). Personality and motives for social media use when physically distanced: a uses and gratifications approach. *Frontiers in Psychology*, 12, 607948. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.607948>
- Brailovskaia, J., Schillack, H., & Margraf, J. (2020). Tell me why are you using social media (SM)! Relationship between reasons for use of SM, SM flow, daily stress, depression, anxiety, and addictive SM use—An exploratory investigation of young adults in Germany. *Computers in Human Behavior*, 113, 106511. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106511>
- Brandtzæg, P.B., & Heim, J. (2009). Why people use social networking sites. In: A.A. Ozok & P. Zaphiris (Eds.), *Online communities and social computing* (vol. 5621). Berlin: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-642-02774-1_16
- Christopherson, T. M., & Conner, B. T. (2012). Mediation of late adolescent health-risk behaviors and gender influences. *Public Health Nursing*, 29(6), 510-524. <https://doi.org/10.1111/j.1525-1446.2012.01007.x>
- Demirci, İ. (2019). Bergen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması, depresyon ve anksiyete belirtileriyle ilişkisinin değerlendirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 20, 15-22. <https://doi.org/10.5455/apd.41585>
- Dumitrescu, M., Dumitrescu, N., & Turliuc, Ş. (2023). The social media addiction: what have we learned so far?—A review. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 14(1), 117-137. <https://doi.org/10.18662/brain/14.1/410>
- Eskola, E., Kataja, E. L., Hyönä, J., Hakanen, H., Nolvi, S., Häikiö, T., ... & Korja, R. (2024). Lower maternal emotional availability is related to increased attention toward fearful faces during infancy. *Infant Behavior and Development*, 74, 101900. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2023.101900>
- Eurostat. (2024). *Individuals – internet activities* (isoc_ci_ac_i) [Data set]. European Union Eurostat Statistical Office. https://doi.org/10.2908/ISOC_CI_AC_I
- Gere, B. O., Salimi, N., & Anima-Korang, A. (2020). Social media use as self-therapy or alternative mental help-seeking behavior. *IAFOR Journal of Psychology & the Behavioral Sciences*, 5(2), 21-36. <https://doi.org/10.22492/ijpbs.5.2.02>
- Gökçe, G. (2013). Ebeveynin duygusal erişilebilirliği ve genel psikolojik sağlık: Duygu düzenleme, kişilerarası ilişki tarzı ve sosyal desteğin rolü [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=Lzvs-cuY_fSTLrG4i-yMcw&no=ckgPvZUyFFwLIq1DVdKfsQ
- Hawi, N. S., & Samaha, M. (2017). The relations among social media addiction, self-esteem, and life satisfaction in university students. *Social Science Computer Review*, 35(5), 576-586. <https://doi.org/10.1177/0894439316660340>
- Hayes, A. F. (2009). Beyond Baron and Kenny: Statistical mediation analysis in the new millennium. *Communication Monographs*, 76(4), 408-420. <https://doi.org/10.1080/03637750903310360>
- Hays, R. D., & DiMatteo, M. R. (1987). A short-form measure of loneliness. *Journal of Personality Assessment*, 51(1), 69-81. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa5101_6
- He, D., Liu, Q. Q., & Shen, X. (2021). Parental conflict and social networking sites addiction in Chinese adolescents: The multiple mediating role of core self-evaluation and loneliness. *Children and Youth Services Review*, 120, 105774. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105774>
- Karaer, Y., & Akdemir, D. (2019). Parenting styles, perceived social support and emotion regulation in adolescents with internet addiction. *Comprehensive Psychiatry*, 92, 22-27. <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2019.03.003>

- Karaoglu, G., Hargittai, E., & Nguyen, M. H. (2022). Inequality in online job searching in the age of social media. *Information, Communication & Society*, 25(12), 1826-1844. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2021.1897150>
- Kohlhoff, J., Morgan, S., Briggs, N., Egan, R., & Niec, L. (2020). Parent-child interaction therapy with toddlers in a community-based setting: Improvements in parenting behavior, emotional availability, child behavior, and attachment. *Infant Mental Health Journal*, 41(4), 543-562. <https://doi.org/10.1002/imhj.21864>
- Kurker, F., & Surucu, A. (2024). Social media addiction mediates the relationship between basic psychological needs satisfaction and academic procrastination. *Psychology in the Schools*, 61(7), 2701-2721. <https://doi.org/10.1002/pits.23190>
- Lieberman, M., Doyle, A. B., & Markiewicz, D. (1999). Developmental patterns in security of attachment to mother and father in late childhood and early adolescence: Associations with peer relations. *Child Development*, 70(1), 202-213. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00015>
- Lin, S., Yuan, Z., Niu, G., Fan, C., & Hao, X. (2023). Family matters more than friends on problematic social media use among adolescents: mediating roles of resilience and loneliness. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-19. <https://doi.org/10.1007/s11469-023-01026-w>
- Lovas, G. S. (2005). Gender and patterns of emotional availability in mother-toddler and father-toddler dyads. *Infant Mental Health Journal: Official Publication of The World Association for Infant Mental Health*, 26(4), 327-353. <https://doi.org/10.1002/imhj.20056>
- Lum, J. J., & Phares, V. (2005). Assessing the emotional availability of parents. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 27, 211-226. <https://doi.org/10.1007/s10862-005-0637-3>
- Lv, J., Yao, W., Wang, Y., Wang, Z., & Yu, J. (2022). A game model for information dissemination in live streaming e-commerce environment. *International Journal of Communication Systems*, 35(1), e5010. <https://doi.org/10.1002/dac.5010>
- Meshi, D., & Ellithorpe, M. E. (2021). Problematic social media use and social support received in real-life versus on social media: Associations with depression, anxiety and social isolation. *Addictive Behaviors*, 119, 106949. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2021.106949>
- Milan, S., Zona, K., & Snow, S. (2013). Pathways to adolescent internalizing: Early attachment insecurity as a lasting source of vulnerability. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 42(3), 371-383. <https://doi.org/10.1080/15374416.2012.736357>
- Nadkarni, A., & Hofmann, S. G. (2012). Why do people use Facebook?. *Personality and Individual Differences*, 52(3), 243-249. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.11.007>
- Özdoğan, A. Ç. (2021). The mediating role of loneliness in the relationship between parental emotional availability, romantic relationship quality, and social connectedness and well-being. *Pamukkale University Journal of Education*, 52, 59-85. <https://doi.org/10.9779/pauefd.770592>
- Preacher, K. J., & Hayes, A. F. (2008). Asymptotic and resampling strategies for assessing and comparing indirect effects in multiple mediator models. *Behavior Research Methods*, 40(3), 879-891. <https://doi.org/10.3758/BRM.40.3.879>
- Santini, Z. I., Thygesen, L. C., Andersen, S., Tolstrup, J. S., Koyanagi, A., Nielsen, L., ... & Ekholm, O. (2024). Social media addiction predicts compromised mental health as well as perceived and objective social isolation in Denmark: A longitudinal analysis of a nationwide survey linked to register data. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-18. <https://doi.org/10.1007/s11469-024-01283-3>
- Sun, Y., & Zhang, Y. (2021). A review of theories and models applied in studies of social media addiction and implications for future research. *Addictive Behaviors*, 114, 106699. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2020.106699>
- Thompson, N., Wang, X., & Daya, P. (2020). Determinants of news sharing behavior on social media. *Journal of Computer Information Systems*, 60(6), 593-601. <https://doi.org/10.1080/08874417.2019.1566803>
- Trumello, C., Vismara, L., Sechi, C., Ricciardi, P., Marino, V., & Babore, A. (2021). Internet addiction: the role of parental care and mental health in adolescence. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(24), 12876. <https://doi.org/10.3390/ijerph182412876>
- Turhan Gürbüz, P., Çoban, Ö. G., Erdoğan, A., Kopuz, H. Y., Adanir, A. S., & Önder, A. (2021). Evaluation of internet gaming disorder, social media addiction, and levels of loneliness in adolescents and youth with substance use. *Substance Use & Misuse*, 56(12), 1874-1879. <https://doi.org/10.1080/10826084.2021.1958856>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). Hanehalkı bilişim teknolojileri (BT) kullanım araştırması, 2023 (49407) [Veri seti]. Türkiye İstatistik Kurumu. [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407)

- Uyaroğlu, A. K., Ergin, E., Tosun, A. S., & Erdem, Ö. (2022). A cross-sectional study of social media addiction and social and emotional loneliness in university students in Turkey. *Perspectives in Psychiatric Care*, 58(4), 2263-2271. <https://doi.org/10.1111/ppc.13056>
- Üzer, A., Uran, C., Yılmaz, E., Şahin, Ş. N., Ersin, M. K., Yılmaz, R. H., & Çıkla, A. (2024). The relationship between chronotype, psychological pain, problematic social media use, and suicidality among university students in Turkey. *Chronobiology International*, 41(4), 504-512. <https://doi.org/10.1080/07420528.2024.2320226>
- Volling, B. L., McElwain, N. L., Notaro, P. C., & Herrera, C. (2002). Parents' emotional availability and infant emotional competence: Predictors of parent-infant attachment and emerging self-regulation. *Journal of Family Psychology*, 16(4), 447-465. <http://dx.doi.org/10.1037/0893-3200.16.4.447>
- Wang, P., Hu, H., Mo, P. K., Ouyang, M., Geng, J., Zeng, P., & Mao, N. (2022). How is father phubbing associated with adolescents' social networking sites addiction? Roles of narcissism, need to belong, and loneliness. *The Journal of Psychology*, 156(5), 331-348. <https://doi.org/10.1080/00223980.2022.2034726>
- Whiting, A., & Williams, D. (2013). Why people use social media: A uses and gratifications approach. *Qualitative Market Research: An International Journal*, 16(4), 362-369. <https://doi.org/10.1108/QMR-06-2013-0041>
- Yildiz, M. A., & Duy, B. (2014). Adaptation of the short-form of the UCLA loneliness scale (ULS-8) to Turkish for the adolescents. *Dusunen Adam: Journal of Psychiatry & Neurological Sciences*, 27, 194-203. <http://doi.org/10.5350/dajpn2014270302>
- Zhao, L. (2023). Social media addiction and its impact on college students' academic performance: The mediating role of stress. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 32(1), 81-90. <https://doi.org/10.1007/s40299-021-00635-0>
- Zivnuska, S., Carlson, J. R., Carlson, D. S., Harris, R. B., & Harris, K. J. (2019). Social media addiction and social media reactions: The implications for job performance. *The Journal of Social Psychology*, 159(6), 746-760. <https://doi.org/10.1080/00224545.2019.1578725>

EXTENDED ABSTRACT

Parental Emotional Availability and Social Media Addiction: The Mediating Role of Loneliness

Introduction: People use social media for many purposes such as meeting new people, socializing, communicating with family members, relatives, and friends, obtaining information, having fun, spending time, getting rid of boredom expressing their thoughts, etc. In this respect, social media can make life easier and offer new opportunities to individuals. However, there is a danger that is overshadowed by the advantages it offers and grows silently, often unnoticed by individuals: social media addiction. Individuals addicted to social media are preoccupied with thoughts about social media sites (SMS), are highly motivated to use SMS, and devote a lot of time and energy to using SMS. It disrupts individuals' daily functioning and vital activities they need to carry on such as the person's social activities, interpersonal relationships, academic and professional duties, health, and well-being. To prevent and treat social media addiction, it is necessary to identify the factors that may cause it. Parents' emotional availability may be one of the factors that play a role in individuals' social media addiction. In general, parents' emotional availability is related to how quickly primary caregivers respond sensitively to their children and how they behave towards them. Researchers emphasize that parents' emotional availability will provide their children with a more stable and secure environment, thus protecting them from risky behaviors such as internet addiction. The emotional availability of primary caregivers can help developing individuals open up to parents more easily, receive better support, communicate more healthily, live a more satisfying family life, and stay away from risky behaviors. Parents' lack of emotional availability means that their children are deprived of an important source of social support. Researchers have shown that the emotional availability of mothers and fathers is linked to children having fewer conflicts with their peers, meaning that the child-parent relationship generalizes to other important people in the environment. In this context, individuals may lose close relationships with their parents and feel lonely. Therefore, this study aims to test the mediating role of loneliness in the relationship between parental accessibility and social media addiction of individuals continuing their university education.

Method: A total of 326 university students, 192 (58.9%) female, and 134 (41.1%) male, were reached and data were collected via an online survey. Data collection tools included the Personal Information Form, the Lum Emotional Availability of Parents (LEAP) Scale, the UCLA Loneliness Scale-Short Form (ULS-8), and the Bergen Social Media Addiction Scale. The data were analyzed using the Pearson Product-Moment Correlation and Hayes' Mediation Analysis procedures. The data of the study were analyzed using the SPSS 26.0 statistical package program. The mediating role of loneliness between parental emotional availability and social media addiction was examined with the mediation test using PROCESS macro (Model 4) integrated into the SPSS program. A bootstrapping procedure was applied with 5000 bootstrap samples at a 95% confidence interval to examine the statistical significance of the indirect effects.

Results: The results show that parental emotional availability predicts loneliness and social media addiction among university students. Parental emotional availability alleviates both loneliness and social media addiction. On the other hand, loneliness predicts and boosts social media addiction. Lastly, it was found that loneliness plays a mediating role between both maternal and paternal emotional availability and social media addiction.

Conclusion: The findings show that parental emotional availability significantly predicts and alleviates social media addiction. It can be thought that parents' emotional availability can strengthen their relationships with their children; it can make this relationship qualified based on intimacy, understanding, and sharing, in which children can open up to their parents about their problems and seek solutions, and can satisfy their social and psychological needs. In this way, the motivations that lead them to excessive use of social media can be weakened and brought under control. Findings also suggest that parental emotional availability predicts and plays an inhibiting role in the loneliness of university students. Parental emotional availability is linked to showing more parenting behaviors, being more mindful of parenting, improvements in children's attachment to their parents, and advancements in children's externalizing and internalizing behaviors. Such a parent-child relationship can be an element that supports individuals throughout their lives and makes them feel that they are not alone. Current findings also demonstrate that loneliness predicts social media addiction, and it has a boosting effect on social media addiction. When individuals' interactions with their

families are not based on quality relationships, they may feel lonely. They may seek the social support they feel is lacking and the psychological needs that their families need to meet in the virtual interactions provided by SMS. This search may become more problematic over time and turn into an addiction. Finally, an important finding in this study is the mediating role of loneliness between parental emotional availability and social media addiction. University students may feel less lonely and reduce their problematic social media use as they find their parents emotionally available. In different studies, it is seen that the factors that determine the nature and quality of parent-child interaction predict social media addiction and loneliness plays a mediating role in this relationship.

Keywords: Parental emotional availability, Loneliness, Social media addiction, Mediation analysis